

Sygn. akt III AUa 771/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

del. SSO Joanna Baranowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Joanna Sztuka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 marca 2015 r. w Ł.

sprawy **K. K. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o emeryturę

na skutek apelacji K. K. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 1 kwietnia 2014 r., sygn. akt: V U 159/14,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 771/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 lutego 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił K. K. (1) prawa do emerytury, albowiem wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999r. wnioskodawca nie udowodnił 25 lat stażu pracy oraz 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W odwołaniu od tej decyzji K. K. (1) wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury podnosząc, że pracował w szczególnych warunkach w warsztatach szkolnych oraz podczas odbywania zasadniczej służby wojskowej. Organ rentowy domagał się oddalenia odwołania.

Sąd Okręgowy w Kaliszu wyrokiem z dnia 1 kwietnia 2014r. odwołanie K. K. (1) oddalił.

Sąd Okręgowy ustalił, że K. K. (1), urodzony (...), w postępowaniu przed organem rentowym wykazał na dzień 1 stycznia 1999r. 23 lata i 1 miesiąc okresów składkowych oraz nieskładkowych. Szkołę podstawową wnioskodawca ukończył w 1968r. Od września 1968r. do dnia 26 czerwca 1971r. odwołujący się uczęszczał do Zawodowej Szkoły (...) w Ł.. Do szkoły dojeżdżał z rodzinnej miejscowości Z., oddalonej od szkoły o około 5 km. W szkole zawodowej ubezpieczony przez cztery dni uczęszczał na zajęcia szkolne, rozpoczynające się o godzinie 8,00, a kończył naukę około godziny

14,00. Na zajęcia warsztatowe dojeżdżał na godzinę 7,00, kończył je także około godziny 14,00. Dojazd do szkoły zawodowej zajmował wnioskodawcy około 30 minut.

Rodzice odwołującego się, J. i K. K. (2), w latach 1966-1988 posiadali gospodarstwo rolne o powierzchni 9,37 ha, położone w obrębie wsi E.. Ojciec wnioskodawcy, J. K. (1), urodził się w (...)r., wnioskodawca miał czworo rodzeństwa, ale on był najstarszy. Brat K. J. urodził się w (...)r., siostra J. urodziła się w (...)r., brat Z. urodził się w (...)r., a siostra M. urodziła się w (...)r. W gospodarstwie rolnym pracowali rodzice skarżącego. W okresie wakacji i ferii szkolnych wnioskodawca pomagał rodzicom przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego po 8 godzin i więcej, a w okresie nauki w zasadniczej szkole zawodowej od 3 do 4 godzin dziennie, zimą od 2 do 3 godzin dziennie. K. K. (1) pomagał przy pracach polowych oraz przy pracach gospodarskich na terenie zabudowań gospodarstwa rolnego.

Od dnia 1 września 1971r. do dnia 20 czerwca 1974r. wnioskodawca uczęszczał do Technikum (...) w P., powiat K., zamieszkując w internacie i na stacji w P.. P. są oddalone od Z. około 120 km. W okresie wakacji szkolnych ubezpieczony pracował w gospodarstwie rolnym rodziców po 8 godzin dziennie i więcej. W trakcie nauki w technikum w P. raz w tygodniu wnioskodawca odbywał praktyki zawodowe oraz w okresie wakacji letnich w 1972r. w i 1973r. odbywał 6. tygodniowe praktyki przy naprawie silników maszyn rolniczych i przy pracach polowych w PGR.

Od dnia 1 lutego 1975r. do dnia 31 maja 1978r. K. K. (1) był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w K. na stanowisku referenta do spraw rozliczeń, weryfikatora w Zakładzie (...), przy czym od dnia 23 kwietnia 1976r. do dnia 23 kwietnia 1978r. wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową. Następnie od dnia 17 sierpnia 1978r. do dnia 5 kwietnia 1983r. ubezpieczony pracował w Przedsiębiorstwie (...) w K., filia w K., jako starszy referent do spraw sprzętu, dyspozytor do spraw sprzętu i majster do spraw warsztatu. Jako referent do spraw sprzętu i dyspozytor do spraw sprzętu analizował on raporty pracy sprzętu, rozliczał wynagrodzenie operatorów, rozliczał paliwo, przyjmował i rozliczał zamówienia na sprzęt, fakturował usługi sprzętowe, sprawował nadzór nad dyscypliną pracy operatorów, wystawiał dowody na paliwo, oleje, smary itp. Jako majster do spraw warsztatu w Przedsiębiorstwie (...) w K. wnioskodawca zajmował się między innymi organizacją i koordynacją pracy warsztatu, kontrolą dyscypliny pracy pracowników warsztatu, rozliczał paliwo, opracowywał plan napraw głównych urządzeń warsztatowych, fakturował usługi warsztatowe, prowadził ewidencję pracy maszyn. W dniu 26 maja 1983r. K. K. (1) zawarł z Przedsiębiorstwem (...) w K. umowę o pracę na stanowisku ślusarza, a w dniu 25 lutego 1984r. ukończył kurs spawacza elektrycznego. Z dniem 29 lipca 1985r. Przedsiębiorstwo (...) w K. powierzyło wnioskodawcy stanowisko spawacza. Od dnia 6 stycznia 1986r. Przedsiębiorstwo (...) ponownie powierzyło wnioskodawcy obowiązki ślusarza, podobnie jak w angażach z dnia: 18 kwietnia 1988r., 2 maja 1988r., 1 lipca 1988r., 1 marca 1989r., 1 września 1989r., zaś w dniu 1 czerwca 1989r. – stanowisko ślusarza-spawacza. K. K. (1) był pracownikiem Przedsiębiorstwa (...) w K. od dnia 26 maja 1983r. do dnia 30 września 1992r., przy czym od dnia 27 marca 1992r. do dnia 30 września 1992r. korzystał z urlopu bezpłatnego. Przedsiębiorstwo (...) w K. wystawiło wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach za okres od dnia 26 maja 1983r. do dnia 30 września 1992r. - pracy przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym. Jako spawacz w Przedsiębiorstwie (...) K. K. (1) spawał różnego rodzaju konstrukcje metalowe, zbiorniki, rurociągi, konsole.

Z dalszych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że od dnia 10 października 1994r. do dnia 31 lipca 1999r. ubezpieczony był zatrudniony w Spółce z o.o. (...) w W. jako monter-spawacz. Ten pracodawca w świadectwie pracy z dnia 11 sierpnia 2000r. nie potwierdził wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach. W umowie o pracę z dnia 10 października 1994r., zawartej pomiędzy K. K. (1) a Spółką z o.o. (...) na okres od dnia 10 października 1994r. do dnia 30 kwietnia 1995r., wnioskodawcy powierzono obowiązki spawacza. W następnej umowie z dnia 1 maja 1995r. ubezpieczonemu także powierzono obowiązki spawacza. W kolejnej w umowie o pracę pomiędzy K. K. (1) a Spółką (...) Technika Stacji Paliw stanowisko pracy ubezpieczonego określono jako monter-spawacz. K. K. (1) występował przeciwko Spółce (...) w W. z pozwem o sprostowanie świadectwa pracy, lecz w procesie tym nie kwestionował zapisu, że w okresie zatrudnienia w tej spółce nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach. Zawierając ugodę ze swoim pracodawcą, między innymi w sprawie sprostowania świadectwa pracy, strony nie wprowadziły zapisu, że pracodawca sprostuje świadectwo pracy przez stwierdzenie, że K. K. (1) w okresie zatrudnienia u tego pracodawcy pracował w szczególnych warunkach. Jako spawacz w Spółce (...) wnioskodawca spawał rurociągi paliwowe.

Od dnia 17 sierpnia 1993r. do dnia 17 listopada 1993r. K. K. (1) pracował jako spawacz na podstawie umowy zlecenia u J. K. (2), prowadzącego zakład (...) w K..

Tak ustalając stan faktyczny Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie na gruncie art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wymagany przez ten przepis na dzień 1 stycznia 1999r. okres składkowy i nieskładkowy wynosi dla mężczyzn 25 lat, zaś okres pracy w warunkach szczególnych 15 lat. Zgodnie z art. 10 ust. 1 tej ustawy, przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględnia się, jako okresy składkowe, między innymi przypadające przed dniem 1 stycznia 1983r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia. Szczegółowe warunki uzyskania dochodzonego świadczenia reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu, są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku - § 2 ust. 1 rozp. Praca spawacza jest pracą w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A dział XIV poz. 12 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.

W sprawie o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych ciężar udowodnienia, że praca była wykonywana w takich warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy spoczywa na ubezpieczonym - z art. 6 k.c. K. K. (1) temu obowiązkowi procesowemu nie podołał, gdyż nie udowodnił ani 15. letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, ani 25. letniego okresu składkowego i nieskładkowego na dzień 1 stycznia 1999r.

Nie jest możliwe zaliczenie wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu pracy w warsztatach szkolnych w Technikum (...) w P., jak i odbywania praktyk w ramach tego Technikum w latach 1972 - 1973, bowiem ubezpieczony nie miał statusu pracownika lecz ucznia, a ponadto pracy tej nie wykonywał stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy. Praca taka nie jest również wymieniona w wykazie, stanowiącym załącznik do przywołanego wyżej rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. Statusu pracownika również nie miał wnioskodawca wykonując prace spawacza w zakładzie (...), należącym do J. K. (2), bowiem był tam spawaczem na podstawie umowy zlecenia, a więc i ten okres pracy nie może być uwzględniony do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Odnośnie okresu pracy wnioskodawcy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w K. i Przedsiębiorstwie (...) w K., filia w K., Sąd zaważył, że prace tych nie można również zaliczyć odwołującemu się do warunków szczególnych, gdyż prace na stanowiskach tam zajmowanych nie zostały wymienione w załączniku do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. Na te okresy zatrudnienia wnioskodawca nie przedstawił świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na bardzo dużą rozbieżność w dokumentach co do rodzaju pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w Przedsiębiorstwie (...) w K., bowiem z świadectwa pracy oraz świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach wynika, że K. K. (1) pracował od dnia 26 maja 1983r. do dnia 30 września 1992r. jako spawacz, to jednak pozostałe dokumenty wskazują, że przez większość zatrudnienia wykonywał on obowiązki na stanowisku ślusarza. Zebrany materiał dowodowy, nawet przy założeniu, że skarżący, mimo określenia jego stanowiska jako ślusarza wykonywał prace spawacza, to taką pracę mógł dopiero rozpocząć najwcześniej od dnia 25 lutego 1984r., kiedy to zdobył uprawnienia spawalnicze. Pracę tę mógł skarżący wykonywać najdalej do dnia 26 marca 1992r., gdyż od dnia 27 marca 1992r. do dnia 30 września 1992r. przebywał na urlopie bezpłatnym, a więc maksymalny możliwy okres pracy spawacza w tym przedsiębiorstwie wynosi 8 lat 1 miesiąc i 1 dzień. Sam wnioskodawca w swoich zeznaniach podał, że pracę spawacza rozpoczął dopiero po uzyskaniu uprawnień spawalniczych, a więc najwcześniej 25 lutego 1984r., choć z dokumentów pracowniczych wynika, że obowiązki spawacza Przedsiębiorstwo (...) w K. powierzyło ubezpieczonemu dopiero 29 lipca 1985r.

Odnośnie okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Spółce z o.o. (...) od dnia 10 października 1994r. do dnia 31 lipca 1999r., to z treści świadectwa pracy wynika, że ubezpieczony pracował na stanowiskach spawacza oraz monter a i pracy tej pracodawca nie uznał za wykonywaną w szczególnych warunkach, choć pierwsze umowy o pracę z dnia 10 października 1994r. i z dnia 1 maja 1995r. wskazywały powierzenie stanowiska spawacza, a dopiero umowa z dnia 1 lutego 1997r. dotyczyła pracy w charakterze montera-spawacza. Nawet gdyby przyjąć, że K. K. (1) w okresie od dnia

10 października 1994r. do dnia 31 lipca 1999r. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy jako spawacz, daje to 4 lata 9 miesięcy i 21 dni, co po zsumowaniu ze stażem w Przedsiębiorstwie (...) w K. (8 lat, 1 miesiąc i 1 dzień) stanowi łącznie 12 lat 10 miesięcy i 22 dni, a więc na dzień 1 stycznia 1999r. wnioskodawca nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

K. K. (1) nie udowodnił również posiadania na dzień 1 stycznia 1999r. okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 25 lat. Warunkiem zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego okresu pracy w gospodarstwie rolnym, o którym stanowi art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jest znaczący do funkcjonowania tego gospodarstwa wymiar czasu pracy, za który uważa się co najmniej połowę pełnego wymiaru czasu pracy. Doraźna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymaganych od dzieci, jako członków rodziny rolnika, nie stanowi stałej pracy w gospodarstwie rolnym, zaliczanej do stażu emerytalnego. W orzecznictwie podnosi się, że nauka w szkole średniej w innej miejscowości niż miejsce zamieszkania, odbywana w systemie dziennym, uniemożliwia co do zasady możliwość podjęcia stałej pracy w gospodarstwie rolnym w rozmiarze pozwalającym na zaliczenie tej pracy do okresu zatrudnienia. W przypadku szkoły średniej, gdzie konieczne jest codzienne przygotowywanie się do zajęć szkolnych, co wymaga systematycznego poświęcenia czasu także po powrocie ze szkoły, realna możliwość pogodzenia pracy w gospodarstwie z taką nauką jest wykluczona, tym bardziej w przypadku położenia szkoły w innej miejscowości niż gospodarstwo rolne. Uczniowie takich szkół nie wykonują stałej pracy w gospodarstwie, gdyż stałym ich zajęciem jest nauka w szkole średniej. Mogą jedynie świadczyć pomoc przy pracach rolniczych w czasie wolnym od zajęć szkolnych lub uczestniczyć w pracach nie mających charakteru pracy stałej, a jedynie ewentualnym udziałem (pomocą) w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymaganych od dziecka będącego członkiem rolniczej wspólnoty rodzinnej, po powrocie ze szkoły lub w okresie świąt i krótkich przerw w nauce.

K. K. (1) po ukończeniu 16 roku życia, czyli od 24 października 1969r., w okresie uczęszczania do szkoły pracował w gospodarstwie od 3 do 4 godzin dziennie, a w okresie zimowym od 2 do 3 godzin dziennie. Jedynie w okresie wakacji wnioskodawca pracował około 8 godzin dziennie w gospodarstwie rolnym rodziców. Taki rozmiar czasu pracy w gospodarstwie wynika z zeznań samego wnioskodawcy, zatem jego praca w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie uczęszczania do szkoły średniej nie wynosiła 4 godziny i więcej (oprócz wakacji szkolnych), a więc tego okresu pracy w gospodarstwie nie można zaliczyć do stażu ubezpieczeniowego, od którego zależy prawo do emerytury. Ubezpieczony po ukończeniu 16 roku życia, tj. w okresie od dnia 24 października 1969r. do dnia 26 czerwca 1971r., był uczniem szkoły średniej, a więc stałym jego zajęciem było uczęszczanie do szkoły, co wymagało codziennego przygotowywania się do zajęć szkolnych oraz codziennych dojazdów. W okresie edukacji szkolnej co najwyżej mógł on doraźnie, okazjonalnie pomagać rodzicom przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego, a więc jego praca w gospodarstwie nie miała wówczas charakteru stałego, a jedynie wykonywanie stałej pracy w gospodarstwie rolnym, w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, pozwala na ziszczenie się przesłanek przepisu art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jeśli doliczyć wnioskodawcy do jego stażu ogólnego okresy pracy w gospodarstwie podczas wakacji szkolnych: od 27 czerwca 1970r. do 31 sierpnia 1970r., od 27 czerwca 1971r. do 31 sierpnia 1971r. oraz od 1 sierpnia 1972r. do 31 sierpnia 1972r. i od 1 sierpnia 1973r. do 31 sierpnia 1973r., kiedy to czas jego pracy w gospodarstwie rolnym wynosił około 8 godzin dziennie i więcej, a skarżący nie uczęszczał na zajęcia szkolne bądź praktyki zawodowe, to i tak na dzień 1 stycznia 1999r. nie da to 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Dochodząc zatem do wniosku, że K. K. (1) nie spełnił dwóch przesłanek stażowych, uprawniających do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych Sąd Okręgowy odwołanie oddalił, zgodnie z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Wyrok ten w całości zaskarżył apelacją ubezpieczony, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych, nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy oraz sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zabranego materiału dowodowego. Podniósł także „brak reprezentacji powoda”, co mogłoby usystematyzować materiał dowodowy. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji bądź zmianę wyroku w zakresie wnioskowanym, jak też o ustanowienie adwokata z urzędu.

Zdaniem apelującego, Sąd nie poczynił dość wnikliwych ustaleń, gdyż w czasie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w K. skarżący przebywał wprawdzie na urlopie bezpłatnym, ale w czasie tego urlopu był „oddelegowany na eksport”. Cały czas pracując w (...) i (...) był spawaczem, niezależnie od formalnych wpisów w dokumentach, a przy tym każdy spawacz konstrukcji jest zawsze również monterem. Ponadto w trakcie służby wojskowej był dowódcą czołgu.

Apelujący nie zgodził również z uznaniem jego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców za doraźną, gdyż praca w rolnictwie rozpoczyna się o świcie, a kończy o zmroku, pracował też w soboty i w niedziele, a więc w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu zwrócony został zarządzeniem Przewodniczącego V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 3 czerwca 2014r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego jest bezzasadna.

Trafnie Sąd Okręgowy wywiódł, że zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.) ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948r. uzyskują prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym oraz mają niezbędny okres składkowy i nieskładkowy o którym mowa w art. 27 ustawy (tj. 25 lat dla mężczyzn). Warunek odpowiednio długiego okresu pracy w warunkach szczególnych określony został w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), okres ten winien wynosić co najmniej 15 lat, a sama praca musi być wymieniona w wykazie A, stanowiącym załącznik do przedmiotowego rozporządzenia, prócz tego ma być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (§ 2 ust. 1). Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach, pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.

Sąd Okręgowy, przywołując wyżej wskazane prawo materialne, trafnie uzasadnił, z jakich względów odwołujący się nie odpowiada warunkom nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku. Wnioskodawca ukończył 60 lat, nie przystąpił do OFE, jednak w dniu 1 stycznia 1999r. nie legitymował się ani wymaganym stażem ogólnym w wymiarze 25 lat, ani okresem 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych. Ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji w tym przedmiocie są prawidłowe i Sąd Apelacyjny przyjmuje je jako własne.

Decydującą rolę w analizie charakteru pracy K. K. (1), z punktu widzenia jego uprawnień do emerytury w obniżonym wieku, miała możliwość zakwalifikowania jego pracy, jako wskazanej w pod konkretną pozycją wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz uznania, że praca taka była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011r., I UK 393/10, LEX nr 950426). Słusznie Sąd pierwszej instancji wskazał, że emerytura z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach przysługuje tylko z racji zatrudnienia w warunkach szczególnych, toteż do spornego stażu nie może być zaliczony okres wykonywania czynności spawacza w ramach umowy zlecenia, czy tym bardziej okres bycia dowódcą czołgu w czasie odbywania zasadniczej służby wojskowej. Okres zasadniczej służby wojskowej może być wprawdzie zaliczony do stażu pracy w warunkach szczególnych, lecz tylko na zasadach wynikających z art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 44, poz. 220 ze zm.), a więc w przypadku pracownika, który przed powołaniem do służby był zatrudniony na stanowisku w warunkach szczególnych, a po odbyciu służby powrócił w ciągu 30 dni do warunków szczególnych w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby albo w tej samej gałęzi pracy (zob. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013r., II UZP 6/13, OSNP 2014 nr 3, poz. 42). W

przypadku K. K. (1) nie ma podstaw do zaliczenia okresu służby wojskowej odbytej w latach 1976-1978 do stażu pracy w warunkach szczególnych, gdyż przed powołaniem do tej służby ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku referenta do spraw rozliczeń w Spółdzielni Kółek Rolniczych w K., a po odbyciu służby wojskowej podjął w wymaganym okresie pracę w Zakładzie (...) (pozostającym w strukturze (...)), jednakże na stanowisku weryfikatora, a więc nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych.

Odnosząc się do zarzutu niewyjaśnienia wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy podkreślenia wymaga, że sąd drugiej instancji uwzględnił tylko te uchybienia procesowe sądu pierwszej instancji, wytknięte w apelacji, które miały wpływ na wynik sprawy. Nawet gdyby uznać, że ułomne są ustalenia Sądu Okręgowego co do tego, że w czasie urlopu bezpłatnego w Przedsiębiorstwie (...) w K. w okresie od 27 marca 1992r. do 30 września 1992r. K. K. (1) był oddelegowany do pracy w eksporcie i tam też pracował jako spawacz, to okres 6 miesięcy dodatkowej pracy w warunkach szczególnych niczego nie zmienia w sytuacji ubezpieczonego na gruncie prawa do dochodzonego świadczenia, gdyż jego łączny staż pracy w warunkach szczególnych, liczony na dzień 1 stycznia 1999r., wynosi 12 lat 10 miesięcy i 22 dni - i to przy zaliczeniu całego okresu 4 lat 9 miesięcy i 22 dni pracy w Spółce (...) w W.. Brak ustaleń co do okoliczności, którą K. K. (1) podniósł dopiero w apelacji, nie ma zatem wpływu na prawidłowość rozstrzygnięcia. Nadto w stażu pracy w warunkach szczególnych Sąd pierwszej instancji uwzględnił cały okres zatrudnienia ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie (...) w K., od uzyskania uprawnień spawalniczych (zgodnie z zeznaniami wnioskodawcy, iż dopiero od uzyskania uprawnień pracował jako spawacz) do dnia 26 marca 1992r., a więc łącznie z okresem pracy w charakterze spawacza na budowie eksportowej w (...) (od 9 kwietnia 1990r. do 31 stycznia 1992r.). Podkreślenia również wymaga, że w aktach osobowych wnioskodawcy zgromadzone zostały dostatecznie miarodajne dokumenty, z których wynika, że w latach 1990-1992 K. K. (1) był skierowany przez pracodawcę do pracy na budowie eksportowej, brak jest natomiast jakichkolwiek dowodów potwierdzających skierowanie do takiej pracy podczas urlopu bezpłatnego w okresie od 27 marca 1992r. do 30 września 1992r. W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w postaci dowodów z dokumentów, gołosłowne są twierdzenia apelującego o skierowaniu go do takiej pracy również w okresie od 27 marca 1992r. do 30 września 1992r.

Sumując, ubezpieczony nie nabył prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż nie spełnił przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych - przy zaliczeniu mu pracy w charakterze spawacza w Przedsiębiorstwie (...) w K. oraz w Spółce (...) w W.. Poza okresem sześciu miesięcy urlopu bezpłatnego w 1992r., okresu służby wojskowej, okresu praktyk zawodowych w technikum oraz okresu wykonywania pracy w ramach umowy zlecenia - które nie mogą być uwzględnione w stażu pracy w warunkach szczególnych z przyczyn omówionych wyżej - K. K. (1) innych okresów pracy w warunkach szczególnych nie wskazał. Prawidłowe jest także stanowisko Sądu Okręgowego w przedmiocie braku 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 1 stycznia 1999r., co sprawia, że wnioskodawca nie spełnił również drugiej z wymaganych przesłanek stażowych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił łączny staż ubezpieczeniowy K. K. (1) na 23 lata i 1 miesiąc. Zasadnie Sąd pierwszej instancji stwierdził, że nie jest możliwe uzupełnienie okresów składkowych okresami pracy w gospodarstwie rolnym w czasie pobierania nauki w szkole średniej, w myśl art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, skoro ubezpieczony w latach 1971-1974 uczęszczał do Technikum (...) w P., oddalonego o 120 km od miejsca położenia gospodarstwa, mieszkał w tym czasie w internacie i na stacji, a zatem - poza okresami wakacji - nie mógł wykonywać stałej, codziennej pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. Co do okresu nauki w Zawodowej Szkole (...) w L. (od 1 września 1968r. do 26 czerwca 1971r.), to zważyć należy, że znaczenie prawne mógł mieć tylko okres przypadający po 24 października 1969r., kiedy to wnioskodawca ukończył 16 lat. Podzielić trzeba twierdzenia Sądu Okręgowego, że w ujawnionych okolicznościach sprawy nie jest możliwe przyjęcie, że K. K. (1), poza wakacjami, pracował w tym czasie w gospodarstwie rolnym w wymiarze nie niższym, niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. Przede wszystkim sam ubezpieczony zeznał, że pracował od 3 do 4 godzin dziennie, a zimą od 2 do 3 godzin dziennie. Zgodnie z logiką i doświadczeniem Sąd Okręgowy ustalił, że w gospodarstwie stałą pracę wykonywali rodzice skarżącego, on zaś, uczęszczając w tym czasie do szkoły (dojazdy, odrabianie lekcji, odpoczynek) udzielał rodzicom zwyczajowej pomocy, jaką dzieci świadczyły w gospodarstwach rolnych swych rodziców, a więc doraźnie, w zależności od sił i czasu potrzebnego na realizację obowiązków szkolnych. Taka pomoc nie jest uznawana za stałą, codzienną pracę, zaliczaną do uprawnień emerytalnych jako okres składkowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2014r., I UK

17/14, LEX nr 1538420). Ponieważ K. K. (1) na dzień 1 stycznia 1999r. nie wylegitymował się wymaganym stażem ogólnym i szczególnym, prawa do emerytury nie nabył, zatem zaskarżony wyrok jest prawidłowy.

Sąd drugiej instancji nie podziela zarzutu „braku reprezentacji powoda”, który miałby prowadzić do zakwestionowania rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego. K. K. (1) nie wskazał jakichkolwiek przeszkód w ustanowieniu przez niego pełnomocnika procesowego z wyboru, o ustanowienie pełnomocnika z urzędu wystąpił dopiero w apelacji. Zauważyć przy tym trzeba, że z treści pism ubezpieczonego nie wynika, aby był on osobą nieporadną, gdyż celnie formułuje swe żądania i wnioski. Nadto Sąd Okręgowy przeprowadził wszystkie dowody zawnioskowane przez ubezpieczonego, jak i działał z urzędu, poszukując akt osobowych pracownika. W tym stanie rzeczy zarzut braku reprezentacji, który wymaga powiązania z art. 379 pkt 5 k.p.c., jest całkowicie chybiony. Nie znajdując podstaw do uwzględnienia zaskarżenia Sąd drugiej instancji, z mocy art. 385 k.p.c., polemiczną apelację ubezpieczonego oddalił.

Przewodnicząca: Sędziowie: